

Handleiding workshop SDG-wandeling in de buurt van jouw school

Lesinhoud:	<i>Gedurende deze workshop maken de leerlingen kennis met de 17 SDG's en stellen ze via geschikte lokale voorbeelden voor elk van de SDG's een mooie wandelroute in de buurt van de school samen.</i>
Duurtijd:	<i>Inleiding: ca. 1 lesuur Opdracht: ca. 2 uren Wandeling: ca. 2 uren Reflectie: ca. 1 lesuur</i> <i>→ tijdsindeling is indicatief: elke leerkracht kan ervoor kiezen de opdracht meer of minder uitgebreid aan te pakken!</i>
Werkvorm:	<i>Inleiding gebeurt klassikaal en via actieve opdrachten. Voor de opdracht m.b.t. de samenstelling van de wandeling werken de leerlingen in kleine groepen (ca. 3 leerlingen per groep).</i> <i>Actieve verwerking gedurende de hele workshop: aan de hand van onderzoekend leren ontdekken de leerlingen de nieuwe leerinhouden. De synthesefase van de workshop gebeurt tijdens de wandeling die effectief wordt uitgevoerd en de reflectieopdrachten die achteraf plaatsvinden.</i>
Eindtermen <i>(gebaseerd op voor modernisering, voor 6de jaar nog geldig tot 31/08/2024)</i>	<i>Omgeving en duurzame ontwikkeling → vakoverschrijdende eindtermen</i> <ul style="list-style-type: none"> - <i>De leerlingen herkennen in duurzaamheidsvraagstukken de verwevenheid tussen economische, sociale en ecologische aspecten en herkennen de invloed van techniek en beleid;</i> - <i>De leerlingen tonen interesse en uiten hun appreciatie voor de natuur, het landschap en het cultureel erfgoed;</i> - <i>De leerlingen voelen de waarde aan van natuurbeleving en het genieten van de natuur.</i> <i>Naast de vakoverschrijdende eindtermen kunnen er ook vakspecifieke eindtermen gekoppeld worden aan de workshop. Hieronder een voorbeeld voor het vak aardrijkskunde (doorstroomfinaliteit):</i> <ul style="list-style-type: none"> - <i>De leerlingen kunnen met voorbeelden de erfgoed- of natuurwaarde van landschapselementen uit het verleden omschrijven en hun huidig belang duiden.</i> - <i>De leerlingen zijn bereid om lokale problemen van milieu en samenleving in een globale context te plaatsen.</i> - <i>De leerlingen hebben aandacht voor de waarde van natuurlijke en culturele landschappen.</i>
Leerdoelstellingen specifiek verbonden aan de workshop:	<i><u>Cognitieve doelstellingen</u> De leerlingen kunnen aan het einde van deze workshop:</i> <ul style="list-style-type: none"> - <i>het ontstaan/de noodzaak van de 17 SDGs in eigen woorden uitleggen;</i> - <i>de 17 verschillende SDGs begrijpen, opsommen en in eigen woorden uitleggen;</i> - <i>één/enkele lokale voorbeelden geven van initiatieven die aan de SDGs gelinkt kunnen worden en deze voorbeelden beargumenteren;</i>

	<ul style="list-style-type: none"> - de prestaties van België met betrekking tot de SDGs evalueren en vergelijken met andere landen. <p><u>Affectieve doelstellingen</u> De leerlingen verwerven de gerichtheid om:</p> <ul style="list-style-type: none"> - relevante informatie te onderscheiden van irrelevante informatie op basis van gegeven digitale bronnen; - relevante informatie op een korte en bondige manier te verwoorden en in eigen woorden uit te leggen aan medeleerlingen; - relevante informatie op een creatieve/ordelijke manier visualiseren; - op een constructieve manier met elkaar samen te werken; - op een beleefde manier contact op te nemen met relevante partners via mail en/of telefonisch om extra informatie te verkrijgen die niet online gevonden kan worden; - om essentiële informatie samen te vatten tot een heldere en beknopte uitleg.
Nodig materiaal:	<ul style="list-style-type: none"> - Computers/tablets (minstens één per groep) in het leslokaal; - Smartphones/tablets om via Padlet te werk te gaan; - De Powerpoint presentatie "presentatie SDG walk - voor leerkrachten" kan ter ondersteuning van deze workshop gebruikt worden - De SDG-klasposter, afgedrukt in A0-formaat; - De SDG-wandeling die voor stad Hasselt door UHasselt werd uitgewerkt, kan als voorbeeld/inspiratie worden gebruikt.
Referenties:	<ul style="list-style-type: none"> - https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/ - https://www.sdgs.be/nl/sdgs - https://www.vlaanderen.be/uw-overheid/beleid/het-vlaamse-beleid-voor-duurzame-ontwikkeling/sdgs-in-vlaanderen - https://dashboards.sdgindex.org/

Instructies workshop

De workshop start met een klassikale inleiding waarbij de leerlingen kennismaken met het begrip duurzaamheid en met de 17 Sustainable Development Goals (SDGs). Daarna werken de leerlingen in kleine groepen (3 leerlingen per groep) aan de opdracht van de duurzaamheidswandeling. Idealiter trekken jullie aan het einde van de workshop naar buiten om de duurzaamheidswandeling, als eindresultaat van de opdracht, ook in real life te bewandelen.

Inleiding van de workshop (1 lesuur):

- 1) Start de workshop meteen met een doe-opdracht voor de leerlingen: laat ze zelf gedurende 10 minuten op pad gaan doorheen het schoolgebouw/op de speelplaats en vraag hen om 2 foto's te nemen:
 - Één foto die voor hen een goed voorbeeld van duurzaamheid typeert
 - Één foto die voor hen aantoont wat op school (nog) beter zou kunnen m.b.t. duurzaamheid

De leerlingen posten de foto's op de Padlet muur die voor deze opdracht werd aangemaakt door de leerkracht. Dat kan via volgende stappen:

- Ga naar www.padlet.com en meld je aan/creër een account;
- Klik rechtsboven op 'Padlet maken';
- Kies voor de optie 'Muur';
- Geef je Padlet een titel, bijvoorbeeld 'Wat is een goed voorbeeld van duurzaamheid op school? Wat kan nog beter?';
- Kies een achtergrond naar keuze en personaliseer de Padlet verder zoals gewenst;
- Zorg ervoor dat de opties 'Auteur en tijdstempel', 'Opmerkingen' alsook 'Reacties' niet aangevinkt staan;
- Sluit het instellingenvenster;
- Klik in de werkbalk aan de rechterkant op het eerste icoon (pijl): 'deelinstellingen openen';
- Klik op 'QR-code ophalen';
- Er opent een grote QR-code die je kan kopiëren en plakken in de Powerpoint presentatie van de workshop;
- Alle leerlingen kunnen nu de QR-code van de Padlet scannen via hun smartphone;
- Wanneer de leerlingen de QR-code gescand hebben, krijgen zij de Padlet muur te zien op hun smartphone. Laat ze op het icoontje '+' drukken om een foto toe te voegen aan de Padlet muur.

Wanneer de leerlingen terug in de klas zijn en de foto's op de Padlet muur werden toegevoegd, volgt een korte nabespreking. Pik enkele van de geposte foto's eruit en laat de leerlingen vertellen waarom ze die foto gekozen hebben als voorbeeld.

Licht toe dat duurzaamheid zowel uit een sociaal aspect als uit een milieuaspect bestaat. Vergeet dit zeker niet toe te lichten indien de leerlingen enkel/grotendeels foto's hebben gepost die slechts één van beide aspecten omvatten!

Maak nadien de overgang naar de SDG's: vraag aan de leerlingen of zij deze kennen. Laat de leerlingen zelf vertellen wat ze reeds weten, en vul aan waar nodig.

Tip: gebruik hiervoor de Powerpoint presentatie ter ondersteuning en/of de bronnen die aan het begin van deze handleiding vermeld worden.

Via het [SDG dashboard](#) kan heel wat informatie worden teruggevonden over de status van de 17 SDG's in alle verschillende landen. Laat de leerlingen het dashboard verkennen en geef ze de opdracht die op dia 6 van de Powerpoint presentatie vermeld staat.

De opdracht: samenstelling van een SDG-wandeling in de buurt

De klas wordt verdeeld in verschillende groepen zodat de leerlingen per 3 (max. 4!) in één groep zitten. Idealiter zijn er minimum 6 verschillende groepen en maximum 9 verschillende groepen.

Stap 1(max. 0,5 lesuur):

Start met de verschillende stappen van de opdracht kort te overlopen (zie ook dia 7).

Nadien wordt stap 1 verder in detail uitgelegd. Het is de bedoeling dat elke groep zich verdiept in 2-3 SDG's (het precieze aantal is afhankelijk van de klasgrootte en het aantal groepen). Dat doen ze zelfstandig in hun groep (elke groep heeft een laptop/tablet/... ter beschikking). Onderstaande kwalitatieve bronnen kunnen door de leerlingen worden gebruikt tijdens de kennismaking met hun toegewezen SDG's.

Tip: laat de leerlingen zeker ook een kijkje nemen naar de subdoelen die bij hun toegewezen SDG's horen!

- <https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/>
- <https://www.sdgs.be/nl/sdgs>
- <https://www.vlaanderen.be/uw-overheid/beleid/het-vlaamse-beleid-voor-duurzame-ontwikkeling/sdgs-in-vlaanderen>
- <https://dashboards.sdgindex.org/>

Stap 2 (ca. 1 lesuur):

Van zodra ze voldoende kennis hebben over de SDG's die zij toegewezen kregen, kunnen de leerlingen verdergaan met stap 2 van de opdracht. Hiervoor zoeken ze in het/de afgesproken dorp/gemeente/stad een goed, **lokaal voorbeeld dat die SDG weerspiegelt**. Voorbeelden kunnen gaan van lokale handelaars tot stadsgebouwen, tot initiatieven die inwoners nemen, enz. (zie eventueel ook het voorbeeld van de SDG-wandeling in Hasselt).

!Opgelet! Het is belangrijk dat het werk van alle groepen uiteindelijk leidt tot een **mooie wandeling** die alle gekozen lokale voorbeelden als wandelpunten met elkaar verbindt. Aan elk voorbeeld wordt tijdens de wandeling dan een korte stop gehouden zodat de nodige info kan worden verteld.

Om dit mogelijk te maken, wordt er in elke groep één leerling aangeduid die de rol van **routeplanner** op zich neemt. Nadat een eerste 20 min van stap 2 verstreken zijn, gaan alle routeplanners uit elke groep samenzitten om te bekijken welke voorbeelden en dus welke wandelpunten reeds gevonden werden. Zij bekijken op de kaart (dat kan via Google Maps , Google Earth, Komoot of dergelijke) of deze met elkaar verbonden kunnen worden tot een mooie wandeling. **De verschillende punten mogen dus niet té ver uit elkaar liggen, en de wandeling moet logisch in elkaar zitten.**

!Opgelet! Let erop dat de afstand van de wandeling in totaliteit niet langer is dan 5 km.

Terwijl de routeplanners 'vergaderen', zoeken de andere groepsleden reeds lokale voorbeelden voor de volgende SDG.

Als alle routepunten goed met elkaar verbonden kunnen worden, keren de routeplanners terug naar hun groepje en gaan ze verder met de volgende SDG('s). In geval van een routeprobleem (vb. één of meerdere punten liggen te ver uit de richting, kunnen niet goed verbonden worden met andere routepunten, ...), gaat het groepje van het betreffende routepunt op zoek naar een ander voorbeeld van hun SDG, zodat ze een stoppunt vinden dat wel makkelijk te verbinden is met de andere routepunten.

Na 30 min gaan de routeplanners opnieuw samenzitten en herhalen ze het bovenstaand proces voor de routepunten van de andere SDG's.

Stap 3 (ca. 0,5 lesuur):

Eenmaal de route werd samengesteld en alle groepen hun lokale voorbeelden (en dus stops op de wandeling) hebben gekozen, kunnen de voorbeelden nu **in de diepte uitgewerkt** worden.

Opmerking:

Na de eerste samenkomst van de routeplanners in stap 2, kunnen de andere groepsleden alvast starten met de uitwerking van de routepunten die tijdens de eerste bijeenkomst definitief werden vastgelegd. Ze hoeven hiervoor niet te wachten totdat alle routepunten definitief werden afgeklopt na de tweede bijeenkomst van de routeplanners.

Het is de bedoeling dat **elke groep zijn SDG's met lokale voorbeelden effectief zal voorstellen tijdens de wandeling**. Elke groep moet zich dus voorbereiden om, gedurende 2 à 3 stops (afhankelijk van het aantal SDG's die ze hebben uitgewerkt) **gids** te zijn voor de andere leerlingen. Dat doen ze door de belangrijkste elementen/tekst op een '**spiekbriefje**' te zetten. Elke stop duurt **maximaal 5 minuten**, dus het is belangrijk dat de leerlingen enkel de meest relevante zaken over hun stop vertellen. Enkele belangrijke criteria waaraan de spiekbriefjes moeten voldoen, worden hieronder opgelijst.

- De spiekbriefjes vermelden relevante info over de SDG en de betreffende stopplaats
 - o De SDG wordt kort uitgelegd
 - o De stopplaats wordt kort uitgelegd
 - o De link tussen SDG & stopplaats wordt toegelicht
 - o Eventuele leuke weetjes worden gedeeld
- Leerlingen markeren de belangrijkste/moeilijkste te houden elementen in het vetgedrukt
- De spiekbriefjes zien er visueel mooi uit
- De spiekbriefjes zijn per stopplaats maximaal een halve pagina groot
- ...

Tip: als je wenst dat de leerlingen nog meer informatie in de diepte opdoen over de betreffende SDG's, voeg dan nog enkele specifieke vragen toe waarbij de leerlingen wat onderzoekswerk moeten doen (vb. cijfergegevens of dergelijke).

De leerlingen kunnen meer informatie over hun routepunten vinden via de websites van hun lokale voorbeelden, via sociale media, via krantenartikelen, ... of via telefonisch contact.

Wanneer alle spiekbriefjes finaal zijn, worden deze uitgeprint zodat de leerlingen ze kunnen meenemen op de wandeling. Alternatief: laat de leerlingen hun spiekbriefjes digitaal gebruiken via tablet/smartphone/... om het printwerk te beperken!

Stap 4 (2 lesuren):

Aan het einde van de workshop worden de leerlingen mee naar buiten genomen om hun lokale SDG-wandeling zelf te bewandelen. De leerkracht kan de wandeling op diverse manieren aanpakken. Hieronder worden de verschillende mogelijkheden toegelicht.

- 1) De leerkracht doet de wandeling met de **hele klasgroep** samen. Bij elke stopplaats doen de gidsen van de betreffende SDG's hun uitleg voor alle leerlingen tegelijk.
 - Opgelet: dit scenario is enkel mogelijk in geval van kleine klasgroepen. Bij (te) grote klasgroepen wordt het moeilijk/onveilig om alle leerlingen samen te houden tijdens de wandeling, om de gidsen goed te verstaan, om in het midden van een dorp/gemeente/stad met een grote groep ergens stil te staan, enz.
- 2) De leerkracht doet de wandeling met de hele klasgroep samen, maar **bij elke stopplaats wordt de klas in 3 gelijke groepen gedeeld die op een kleine afstand van elkaar staan**. Vermits de leerlingen in groepen van 3 hun SDG's hebben uitgewerkt, zal elke leerling individueel een deel van de klas informeren op de stopplaats.
- 3) De wandeling wordt in **3 parallele groepen** gedaan. De groepen worden dus opgesplitst, zodat elke leerling individueel zijn/haar SDG's en stopplaatsen toelicht.
 - Opmerking: voor deze werkwijze zijn er ook 3 begeleiders nodig om mee te wandelen met de leerlingen. Idealiter start elke groep ook aan een andere stopplaats op de wandeling. Tip: de workshop kan gekoppeld worden aan een ander vak (vb. taalvak: Engels, Frans, Duits, ...) zodat de leerkrachten van het andere vak ook mee kunnen wandelen. De leerlingen kunnen hun medeleerlingen dan bijvoorbeeld in de andere taal gidsen.

Tip: Laat de leerlingen zelf uitzoeken hoe ze van de ene stopplaats naar de andere wandelen, zodat ze leren werken met apps zoals Google Maps, kaarten, Komoot, enz.

Stap 5 (1 lesuur): reflectie

Laat de leerlingen bij terugkomst op school reflecteren over de afgelopen workshop en bijhorende opdrachten. Het reflectieproces gebeurt in twee delen.

Deel 1:

Teken/poster opdracht: laat de leerlingen in hun groep reflecteren over wat zij hebben bijgeleerd over de SDG('s) die zij gedurende de dag onderzocht hebben. Nadien visualiseren ze datgene wat hen het meest is bijgebleven over de betreffende SDG. Eerst maken ze een kladversie op een A4. Wanneer hun idee finaal is, visualiseren ze hun bevindingen op [de grote SDG-klasposter](#) (formaat: A0). Op die manier ontstaat er een samenvattende poster met visuele elementen voor alle SDG's, die in de klas kan worden opgehangen.

Deel 2:

Laat de leerlingen in hun groep reflecteren over onderstaande drie vragen.

- 1) Wat heb je bijgeleerd met deze workshop?
- 2) Op welke SDG('s) kan jouw stad/dorp/gemeente nog extra inzetten? Waarom? Hoe zou dat kunnen?
- 3) Als je een actie op school zou organiseren, rond welke SDG zou je dan graag werken en waarom? Hoe zou je tewerk gaan?

De leerlingen noteren hun antwoorden op een Padlet die de leerkracht klassikaal toont. Nadien worden de antwoorden in groep besproken.

Instructies voor de Padlet muur (reflectie):

- Ga naar www.padlet.com en meld je aan/creër een account;
- Klik rechtsboven op 'Padlet maken';
- Kies voor de optie 'Muur met secties (kolom)';
- Geef je Padlet een titel, bijvoorbeeld 'Reflectie workshop SDG-wandeling';
- Kies een achtergrond naar keuze en personaliseer de Padlet verder zoals gewenst;
- Zorg ervoor dat de opties 'Auteur en tijdstempel', 'Opmerkingen' alsook 'Reacties' niet aangevinkt staan;
- Sluit het instellingenvenster;
- Klik in de Padlet muur (midden) op 'Sectie toevoegen';
- Geef de verschillende secties een andere benaming. Voeg de verschillende vragen (zie hierboven) in als titels. Bijvoorbeeld: sectie 1 wordt 'Wat heb je bijgeleerd met deze workshop?'
- Klik in de werkbalk aan de rechterkant op het eerste icoon (pijl): 'deelinstellingen openen';
- Klik op 'QR-code ophalen';
- Er opent een grote QR-code die je kan kopiëren en plakken in de Powerpoint presentatie van de workshop;
- Alle leerlingen kunnen nu de QR-code van de Padlet scannen via hun smartphone;
- Wanneer de leerlingen de QR-code gescand hebben, krijgen zij de Padlet muur te zien op hun smartphone. Laat ze op het icoontje '+' onder elke kolom drukken om een antwoord op elke vraag te formuleren.